

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΜΟΣΧΑΣ

Οι αρχές του κοινωνικού δόγματος της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας Ζητήματα Βιοηθικής

ΑΜΒΛΩΣΕΙΣ¹

XII.2. Από τους αρχαιότερους χρόνους η Εκκλησία αντιμετωπίζει την προμελετημένη διακοπή της εγκυμοσύνης (έκτρωση) ως μια βαριά αμαρτία. Οι ιεροί κανόνες ταυτίζουν την έκτρωση με το φόνο. Στη βάση αυτής της εκτίμησης ευρίσκεται η πεποίθηση ότι, η γένεση ενός ανθρώπινου πλάσματος αποτελεί Θείο δώρο και για το λόγο αυτό οποιαδήποτε επιβουλή κατά της ζωής της μέλλουσας ανθρώπινης προσωπικότητας είναι έγκλημα.

Ο ψαλμωδός περιγράφει την ανάπτυξη του καρπού στην μητρική κοιλία ως μια δημιουργική πράξη του Θεού: «ὅτι σὺ ἐκθήσω τοὺς νεφρούς μου, Κύριε, ἀντελάβου μου ἐκ γαστρὸς μητρὸς μου... οὐκ ἐκρύβη τὸ ὄσοῦν μου ἀπὸ σοῦ, ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς· τὸ ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου» (Ψαλ. 138. 13,15-16). Το ίδιο επιβεβαιώνει ο Ιώβ όταν αναφέρεται στον Θεό: «αἱ χεῖρές σου ἔπλασάν με καὶ ἐποίησάν με, μετὰ ταῦτα μεταβαλὼν με ἔπαισας... ἦ οὐχ ὡσπερ γάλα με ἤμελξας, ἐτύρωσας δέ με ἴσα τυρῶ; δέρμα δὲ καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ καὶ νεύροις με ἐνεῖρας. ζῶν δὲ καὶ ἔλεος ἔθου παρ' ἐμοί, ἡ δὲ ἐπισκοπὴ σου ἐφύλαξέ μου τὸ πνεῦμα...ἐκ κοιλίας με ἐξήγαγες» (Ιώβ 10. 8-12,18). «πρὸ τοῦ σε ἐξελθεῖν ἐκ μήτρας ἡγίακά σε» (Ιερ. 1. 6), εἶπε ο Κύριος στον Ιερεμία. «Μη φονεύεις το μωρό προκαλώντας την αποβολή», αυτό το πρόσταγμα ευρίσκεται ανάμεσα στις σπουδαιότερες εντολές του Θεού στη «Διδαχή των Δώδεκα Αποστόλων», ένα από τα αρχαιότερα μνημεία της χριστιανικής γραμματείας. «Μια γυναίκα η οποία έκανε αποβολή είναι φόνισσα και θα δώσει λόγο στον Θεό... Διότι το έμβρυο στην κοιλία είναι ένα ζωντανό πλάσμα, το οποίο φροντίζει ο Θεός», ανέφερε ο απολογητής του 2 αιώνα Αθηναγόρας. «Ὅποιος μέλλει να γίνει ἄνθρωπος εἶναι ἤδη ἄνθρωπος», ισχυριζόταν ο Τερτυλλιανός στο μεταίχιμο 2 και 3 αι. «Αυτή που απώλεσε εκ προμελέτης τον καρπό της κοιλίας της υφίσταται την καταδίκη για φόνο... Ὅσοι παρέχουν φάρμακα για την αποβολή του συλληφθέντος στην κοιλία εἶναι ἀνθρωποκτόνοι, ὅπως και αυτοί που δέχονται τα παιδοκτόνα φαρμάκια», αναφέρεται στο 2 και στον 8 κανόνα του Μεγάλου Βασιλείου, που περιλαμβάνονται

¹ <https://old.mospat.ru/gr/documents/social-concepts/xii/>

στο Πηδάλιο της Ορθόδοξης Εκκλησίας και επαναβεβαιώθηκαν από τον 91 κανόνα της ΣΤ΄ Οικουμενικής Συνόδου. Ταυτόχρονα ο Μέγας Βασίλειος διευκρινίζει ότι η βαρύτητα της ενοχής δεν εξαρτάται από τη διάρκεια της εγκυμοσύνης: «Δεν διακρίνουμε μεταξύ του διαμορφωθέντος καρπού και του αδιαμόρφωτου». Ο Ιερός Χρυσόστομος χαρακτηρίζει όσους προχωρούν σε έκτρωση «χειρότερους ακόμα και από τους ανθρωποκτόνους».

Η Εκκλησία θεωρεί την ευρεία διάδοση και τη δικαιολογία των εκτρώσεων στη σύγχρονη κοινωνία ως απειλή για το μέλλον της ανθρωπότητας και φανερό δείγμα της ηθικής κατάπτωσης. Η πιστή τήρηση της βιβλικής και της πατερικής διδασκαλίας για την ιερότητα και το ανεκτίμητο της ανθρώπινης ζωής από την αρχή είναι ασυμβίβαστη με την αναγνώριση της «ελευθερίας επιλογής» για τη γυναίκα στη διαχείριση της μοίρας του καρπού της. Εκτός αυτών η έκτρωση ελλοχεύει ένα σοβαρό κίνδυνο για την σωματική και την ψυχική υγεία της μητέρας. Η Εκκλησία θεωρεί πάντα ως καθήκον της την υπεράσπιση των πλέον ευαίσθητων και εξαρτημένων ανθρώπινων πλασμάτων που είναι τα αγέννητα μωρά. Σε καμία περίπτωση η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν δύναται να παραχωρήσει την ευλογία της για τη διάπραξη έκτρωσης. Χωρίς να απορρίπτει τις γυναίκες που προχώρησαν σε εκτρώσεις η Εκκλησία τις καλεί σε μετάνοια και στην υπέρβαση των επιζήμιων συνεπειών της αμαρτίας μέσω της προσευχής και της άσκησης του επιτιμίου με την μετέπειτα συμμετοχή στα σωτηριώδη Μυστήρια. Σε περιπτώσεις όταν υπάρχει άμεσος κίνδυνος για τη ζωή της μητέρας εάν συνεχισθεί η εγκυμοσύνη, ιδιαίτερα εάν έχει και άλλα παιδιά, στην ποιμαντική πράξη συνίσταται η επίδειξη της συγκατάβασης. Η γυναίκα που διέκοψε την εγκυμοσύνη υπό αυτές τις περιπτώσεις δεν στερείται την ευχαριστιακή κοινωνία, όμως αυτή η κοινωνία προϋποθέτει την άσκηση από αυτή του προσωπικού επιτιμίου της προσευχής, το οποίο προσδιορίζεται από τον ιερέα που δέχεται την εξομολόγησή της. Ο αγώνας κατά των εκτρώσεων, στις οποίες οι γυναίκες προχωρούν λόγω της έσχατης υλικής ανάγκης και της αδυναμίας, απαιτεί από την Εκκλησία και την κοινωνία την λήψη δραστηρίων μέτρων για την προστασία της μητρότητας, όπως και την παροχή των προϋποθέσεων για την υιοθέτηση των παιδιών, των οποίων η μητέρα για κάποιο λόγο αδυνατεί να εξασφαλίσει την ανατροφή αυτών μόνη της.

Η ευθύνη για την αμαρτία του φόνου του αγέννητου μωρού έχει μαζί με τη μητέρα και ο πατέρας, σε περίπτωση που δίνει τη συγκατάθεση του για την έκτρωση. Εάν η έκτρωση διαπράχθηκε από τη γυναίκα χωρίς τη συγκατάθεση του άνδρα, αυτό δύναται να αποτελεί βάση για διαζύγιο (πρβλ. Χ.3). Η αμαρτία βαρύνει τη ψυχή και του γιατρού που διαπράττει την άμβλωση. Η Εκκλησία καλεί την Πολιτεία να αναγνωρίσει το δικαίωμα των λειτουργών του υγειονομικού συστήματος να αρνούνται τη διάπραξη των αμβλώσεων για λόγους συνείδησης. Είναι αδύνατο να αναγνωρισθεί ως ομαλή η κατάσταση όταν η νομική ευθύνη του ιατρού για τον θάνατο της μητέρας είναι ασυγκρίτως μεγαλύτερη από την ευθύνη για την απώλεια

του καρπού, πράγμα το οποίο προκαλεί τους ιατρούς και μέσω αυτών και τους ασθενείς να προχωρήσουν σε έκτρωση. Ο ιατρός πρέπει να επιδεικνύει τη μέγιστη ευθύνη για τη διάγνωση που κάνει και η οποία δύναται να ωθήσει τη γυναίκα στη διακοπή της εγκυμοσύνης. Ταυτόχρονα ένας πιστός ιατρός πρέπει να συγκρίνει επισταμένως τις ιατρικές ενδείξεις με τις προσαγές της χριστιανικής συνείδησης.